

Eskilsäters kyrkogård

Fastighetsbeteckning: Eskilsäters kyrka 1:1, Smedsgården 1:5

Allmän beskrivning och historik

Eskilsäter socken ligger längst ut på halvön Värmlandsnäs i Vänern och socknen saknar tätort. Landskapet består delvis av skog och delvis av öppet landskap. Till församlingen hör en omfattande skärgård i Vänern med bland annat Lurö. Socknens närhet till Vänern har gjort sjöfart till en viktig inkomstkälla och båtvarv har funnits på flera platser. Befolkningsmängden på öarna har minskat kraftigt. 1920 bodde 49 personer på Lurö, men idag finns ingen åretruntboende. Området är rikt på fornlämningar, bland annat hällkistor, rösegravar av bronsåldertyp och hällristningar. Här återfinns också två mindre gravfält från järnåldern och ett höggravfält vid kyrkan från yngre järnåldern. Fornlämningarna vittnar om bygdens betydelse redan före kristendomens genombrott. Kyrkan ligger cirka tre mil söder om Säffle och är väl synlig i det flacka landskapet, intill landsvägen från Säffle till Ekenäs. Norr om kyrkan finns agrart anknuten bebyggelse. I öster och söder finns jordbrukslandskap, och i väster gården och bebyggelse.

Befolkningsutveckling i Eskilsäters socken

1805: 669 invånare, 1885: 1026 invånare, 1900: 840 invånare, 1961: 477 invånare, 1995: 262 invånare, 2022: 166 invånare.

Gravskick och antal begravningar

På kyrkogården finns kistgravar, urngravar, minneslund och askgravlund. De senaste åren har ett fåtal begravningar skett på kyrkogården varje år.

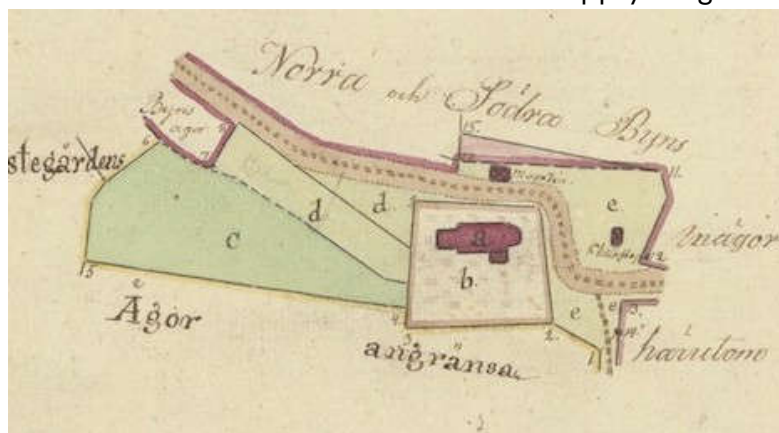
Kyrkogårdens historik

Kyrkan har delar från 1100-talet och tillbyggdes troligen under senmedeltiden med ett ofullbordat torn. Under 1600-talets senare del förlängdes kyrkan mot öster med ett tresidigt avslutat kor. I putsen är flera av den medeltida kyrkans muröppningar markerade. De äldre delarna gör kyrkan till en av Värmlands äldsta byggnader och sedan västtornet blev klart 1896 har exteriören förändrats marginellt.

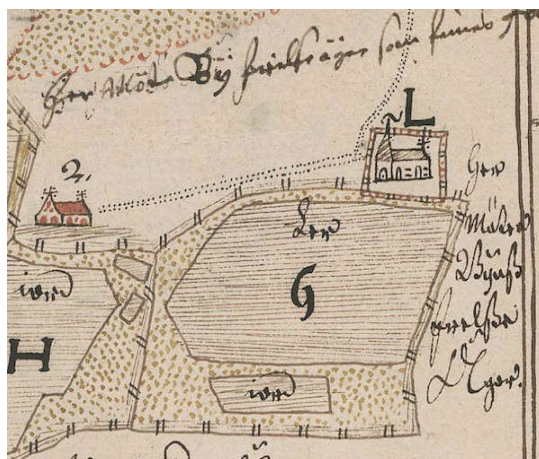
Kyrkogårdens äldsta delar söder och väster om kyrkan är troligtvis anlagda under tidig medeltid.

På 1600-talets andra hälft byggdes ett gravkor för adelsätten Silfverswärd. Vid mitten av 1700-talet skänktes gravkoret till församlingen för att användas som sakristia. Gravarna flyttades då till ett benhus vid södra väggen, vilket idag markeras av stenar i marken.

Under 1800-talet gjordes en inventarieförteckning på vilken sex stycken gravvårdar på kyrkogården fanns med. Av dessa har tre eller fyra bevarats till idag, bland annat de två stenkorsen som står intill kyrkan. Den första dokumenterade utvidgningen gjordes västerut 1859 men dessförinnan hade vid flera tillfällen uppfyllningar av kyrkogården skett. En klockstapel har

Karta från 1815. Öster om kyrkogården finns en klockstapel markerad.
Karta från Lantmäteriet

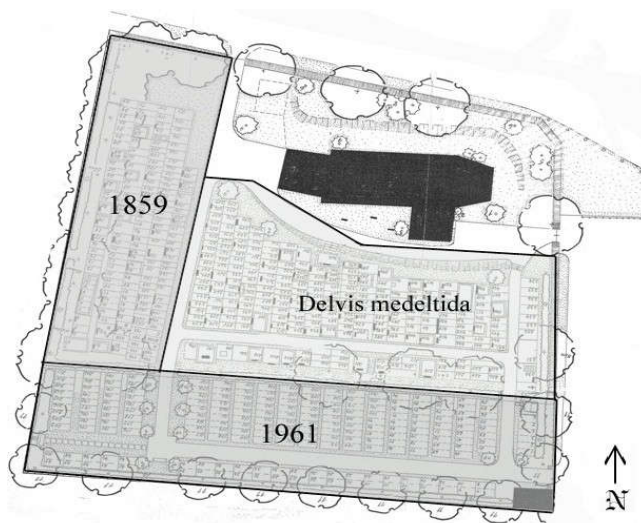

Karta från 1647. Kyrkogården är utritad som ett omgärdat, kvadratisk område runt kyrkan. Huset till vänster är prästgården. Karta från Lantmäteriet.

funnits öster om kyrkan. Den revs troligtvis i samband med att kyrkans torn stod färdigt år 1896.

Gångarna på kyrkogården tillkom 1932 i samband med uppfyllnad av ojämnheter i marken. Gravstenar har någon gång under 1900-talet flyttats för att få raka gravrader.

1961 utvidgades kyrkogården söderut och samtidigt omgestaltades kyrkogårdens äldre del, efter ritningar av trädgårdsarkitekt Samuel Kaldén, som har gjort de flesta utvidgningarna på kyrkogårdarna i Säffle kommun under mitten av 1900-talet. Det nya området skulle rymma drygt 200 gravar. Omgestaltningen av den äldre delen innebar omläggning av gräsmattor, justering av gångar och nytillkomna gångar till den nyanlagda kyrkogårdsdelen. Närmast kyrkan anlades gräsmatta och marken norr om kyrkan avsläntades och nya buskar planterades längs muren i norr. I samband med utvidgningen och omgestaltningen utvidgades parkeringsplatsen öster om kyrkogården. Intill den anlades också en grönyta omgiven av ankarkätting och med ett ankare placerat på gräsmattan.

I Kaldéns omgestaltning ingick att befintliga grusgravar skulle försvåras med gräsmatta och att stenramar skulle tas bort eller sänkas i nivå med gräsmattan. Han ville uppnå stora, sammanhängande gräsytor, helt enligt tidens ideal. Inga nya stenramar, inte heller små ramar i form av blomlådor, skulle få anläggas. Anledningarna var att stenramar försvårar underhållsarbetet och att gravinramning gav platsen "en hård och kall ton". Kaldén menade att en kyrkogård med enhetligt utformade gravvårdar skulle ge ett lugnt och sammanhängande grönt rum och gav i sina kyrkogårdsritningar alltid riktlinjer för hur gravstenar på olika delar av kyrkogården borde utformas.

Ett bårhus fanns tidigare norr om kyrkan. Det revs under mitten av 1900-talet. Det nya bårhuset uppfördes 1960 i samband med kyrkogårdens utvidgning.

I samband med 1960-talets omgestaltning skedde också förändringar med vegetationen. Längs den tidigare södra gränsen, som blev gräns mellan den gamla och den nya kyrkogårdsdelen, togs träd ned för att låta några lönnar och almar stå fritt och markera denna gräns. Gamla syrensnår togs också ned här och ersattes av en låg måbärshäck. Utmed det nya kyrkogårdsområdets södra gräns planterades lind och en måbärshäck innanför muren. Personalbyggnaden utanför kyrkogården uppfördes på 1980-talet.

Fotografi av okänd ålder. På bilden syns bårhuset som revs 1960 och till höger i bild skymtas en klockstapel. Få gravstenar finns på kyrkogården. Fotograf okänd. Foto från Riksantikvarieämbetet.

Minneslunden anlades 2021 och askgravlunden 2023

Kyrkogården idag

Kyrkogården är i närmast kvadratisk till formen och har sin största utbredning söder och väster om kyrkan. Norr om kyrkan finns inga gravplatser. I öster ligger en minneslund anlagd 2021 och längst västerut i kvarter 1 finns sedan 2023 en askgravlund.

Kyrkogården omgärdas av en kallmurad sten- och stödmur, uppbyggd av mindre stenar kring den äldre delen av kyrkogården och större kring delen från 1960-talet. Muren följer platsens topografi och slingrar sig kring kyrkogården. En måbärshäck växer alldeles innanför muren i söder, öster och väster.

Till kyrkogården finns tre ingångar med enkelt utformade, svartmålade pargrindar i smidesjärn. Inga egentliga grindstolpar finns, men muren har höjts intill ingångarna. Till ingången i kvarter 2 fungerar två resta stenar som grindstolpar. Huvudingången ligger i norr där en mindre, grusbelagd parkeringsyta finns. Även i öster finns en grusplan avsedd för parkering. Utanför muren öster om kyrkogården finns en gräsyta med ett ankare placerat. Platsen omgärdas av ankarkätting.

Kyrkogårdens gångar är grusbelagda. Från den norra ingången går en grusad gång rakt över kyrkogården och från den leder smala grusgångar i rät vinkel åt öster. En plattgång finns i kvarter 2. Från grusgången längs kyrkans södra långsida leder en trappa upp till kvarter 1 som ligger något högre.

Mitt emot trappan leder en plattgång av trampstenar fram till minneslunden som består av en plantering utsmyckad med en båt.

Kvarter

Kyrkogården är indelad i två kvarter: de äldsta delarna utgör kvarter 1 och utvidgningen i söder kvarter 2. Kvarteren skiljs åt av en låg måbärshäck och en rad träd.

På en gräsbevuxen yta nära kyrkans södra långshusvägg finns kyrkogårdens fyra äldsta gravvårdar. Två är stående och har formen av kors. På ett av dessa finns året 1686. En liggande stenhäll återfanns som trappsten och fick sedan sin placering på kyrkogården.

Kvarter 1 är det äldsta av de två. Marken består av gräsmatta och genom kvarteret går grusgångar. Några få gravvårdar är från 1800-talet och övriga från 1900-talet fram till idag, vilket ger variation i utseende och ålder. De äldsta gravarna finns söder om kyrkan, medan området västerut började användas som kyrkogård senare. Här finns bland annat en gravsten från 1822 med inskriptionen "Här hvilar det förgängliga af enkefru Anna G. Strandberg". Ett fåtal gjutjärnskors finns. Kvarteret visar på en blandning av höga, låga, enkla och påkostade gravvårdar. Det finns ett antal ramgravar, men flera av dessa är antingen helt eller delvis överväxta av gräs. Endast nio grusgravar återstår på kyrkogården, men många fler har funnits. Tre gravar omgärdas av staket och en av häck. 2023 anlades här en askgravlund i en ramgrav.

Kvarter 2 anlades på 1960-talet vilket går att avläsa på gravvårdarna som i väster är från denna period. Det är tidstypiskt utformat med breda, låga gravstenarna i enhetlig storlek som står i raka rader, vilket gör kvarteret mer homogent utseendemässigt än kvarter 1. Majoriteten av gravvårdarna i båda kvarteren är placerade med framsidorna åt öster.

Inskriptioner och titlar

På Eskilsäters kyrkogård finns inskriptioner med Orts- och gårdsnamn. Mest intressanta är dock de många gravstenarna med titlar kopplade till sjöfart och med dekorer i form av fyrar och båtar. Några gravstenar har även citat som anknyter till den begravdes yrke som sjöman eller fyrvaktare. Detta är av både lokalhistoriskt och samhällshistoriskt värde då det berättar om en förändrad befolkningsstruktur och om yrken som inte längre eller knappt finns kvar idag, exempelvis fyrvaktare, fyrmästare och kronolots. Ett antal gravvårdar med titlar kopplade till sjöfart har pekats ut som mycket värdefulla och ska bevaras. Även titlar som lantbrukare och hemmansägare förekommer och visar på bygdens jordbrukstradition vid sidan om sjöfarten.

På några gravvårdar förekommer bibel- och psalmcitat eller hänvisningar.

Grönt kulturarv

Träd

Kyrkogården omges av en trädkrans som utgörs av skogsalm och skogslönn runt de äldre delarna och av parklind kring de nyare delarna i söder. Några lönnar och almar står även kvar mellan

kvarter 1 och 2 och markerar gränsen mellan kyrkogårdens äldre del och utvidgningen. Nämda träd utgör en viktig del av kyrkogårdens karaktär

Häckar och buskar

Längs muren i väster finns en måbärshäck, likaså längs en kort sträcka vid muren i öster. En måbärshäck finns också i gränsen mellan den gamla kyrkogården och utvidgningen, d.v.s. mellan kvarter 1 och 2. Inne på kyrkogården finns solitära syrener samt en paradisbuske i sydöstra hörnet av kyrkogården.

Övrigt växtmaterial

På gravplatserna på kyrkogården i Eskilsäter växer idag inga växter som hämtats från naturen. Däremot finns så kallade gårds- eller torpväxter planterade, exempelvis kärleksört, funkia, bergenia och astilbe.

På några gravplatser finns även tuja, buxbom, blå krypen och ärtcypress.

Längs muren i norr växer girland- och bukettspirea. I söder flankerar norskspirea en sittplats.

Byggnader

Den vitputsade kyrkan har medeltida murverk som delvis är från 1100-talet. Sadeltaket är valmat och klätt med skiffer. Ett torn finns i väster och kröns av en spira med kula och kors. Ingången sker från väster genom tornets bottenplan. I putsen är flera av den medeltida kyrkans muröppningar markerade och söder om vapenhuset markerar stenar i marken var ett benhus tidigare har stått.

Bårhuset från 1960-talet ligger i kyrkogårdens sydöstra hörn. Byggnaden är rektangulär och delvis putsad, med sadeltak med skifferläggning och kopparnock. Dörren finns på den östra kortsidan och är brun och fiskbensmönstrad. På östra taknockskanten finns ett kors av koppar.

Utanför kyrkogårdsmuren i nordväst finns en låg, panelklädd, faluröd byggnad med personalutrymmen och toalett.

Kyrkogårdsmuren

Eskilsäters kyrkogård omgärdas av kallmurad sten- och stödmur.

Muren inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet "Stenmursprojektet i Karlstads stift", och dokumentationen finns i Säfte pastorats ägo.

Sammanfattning av kyrkogårdens karaktär

Eskilsäters kyrkogård ligger längs landsvägen mellan Säffle och Ekenäs, med omringliggande jordbrukslandskap. Vyerna mot det omgivande landskapet är en viktig del av kyrkogårdens karaktär. Kyrkogården är en liten landsbygdskyrkogård där bygdens alla människor begravts bredvid varandra oavsett status; hemmansägare nära backstusittare. På kyrkogårdens äldre delar finns högresta och mindre gravstenar blandade, utan tydlig social indelning. De äldsta gravstenarna är från 1600-talet. Tillsammans med 1800-talets gjutjärnskors och det tidiga 1900-talets grusgravar visar de på kyrkogårdens långa kontinuitet och ger den ett varierat utseende.

Bygdens anknytning till sjöfart syns genom titlar på gravstenar. Exempel är fyrvaktare, fyrmästare, fiskare, sjökaptän, skepparen, lots och kronolotsen. Fyrtorn och båtar förekommer som dekor på gravstenar. Omgestaltning på 1960-talet gav kyrkogården mycket av den karaktär som vi ser idag med sammanhängande gräsmattor och "nedtonade" ramgravar. Hur ramgravarna ska hanteras har varit oklart, varför de varken är välbevarade eller borttagna.

Lagskydd

Begravningsplatsen är tillkommen före 1940 och skyddas därmed av kulturmiljölagens 4 kapitel §11–15. Där står bland annat följande:

I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen.

- 1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,*
- 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation, eller*
- 3. för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.*

Vid frågor kring förändringar och tillstånd kontakta Länsstyrelsen Värmland.

ATT SÄRSKILT TÄNKA PÅ I FÖRVALTNING OCH ANVÄNDNING AV KYRKOGÅRDEN

Viktigt för helheten

- Stenmuren som omger kyrkogården är ett viktigt arkitektoniskt element och avgränsar kyrkogården både fysiskt och symboliskt från omgivningen. Stenmuren ska bevaras. Muren inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet Stenmursprojektet i Karlstads stift. Skötselråden i dokumentet bör följas.
- Kyrkogårdens ingångar och grindar.
- På kyrkogården finns genom planformen, liksom genom en rad av träd och en häck, en tydlig indelning mellan den äldre och den senast tillkomna delen vilket har ett pedagogiskt värde.

- Kyrkogårdens gångar ska ha bevarad sträckning och beläggning.
- Grus- och ramgravar bidrar till kyrkogårdens karaktär och berättar om ett vanligt sätt att utforma gravvårdar under en del av 1800- och 1900-talen. Samtliga ramgravar bör bevaras medan de som har utpekats som mycket kulturhistoriskt värdefulla ska bevaras.
- Gravkultur från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal som finns kvar genom högresta gravstenar, grus- och ramgravar samt gravvårdar omgärdade av staket eller häck.
- Titlar, inskriptioner och dekor med anknytning till sjöfart.
- Mycket värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, får inte avlägsnas från befintlig plats, ändras eller återupplåtas.
- Värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, bör bevaras och inte avlägsnas från befintlig plats. När en gravanordning som klassats som värdefull är/ blir återlämnad kan gravvården/gravplatsen återanvändas. Återupplåtelse bör ske utifrån vad som bedöms lämpligt i varje enskilt fall. En ny gravrättsinnehavare kan då exempelvis slipa ned inskriptioner och förse gravvården med nya. En annan möjlighet är att man vänder på gravvården och gör en ny inskription. På så vis bevaras inskriptionen till eftervärlden. I vissa fall kan originalgravvården lämnas orörd och en ny liggande sten tillföras. Återanvända gravvårdar kan försees med en recyclingsymbol för att redovisa förändringen och för att uppmärksamma eventuell inskription på baksidan. Värdefulla gravanordningar kan även vara möjliga att återanvända som askgravlund.

Observera: För att få ta bort gravvårdar på kyrkogården krävs idag tillstånd från Länsstyrelsen. Detta gäller alla gravvårdar, d.v.s. även de som inte bedömts som värdefulla eller mycket värdefulla i denna bevarandeplan

Grönt kulturarv

- Trädvårdsplanen ska följas. Trädbeståndet har miljöskapande värden och ska därför i möjligaste mån bevaras.
- Trädkransen är ett viktigt inslag i landskapet och avgränsar kyrkogården fysiskt och symboliskt från omgivningarna.
- Träden och häcken som markerar var kyrkogårdens tidigare yttre gräns gick och idag utgör gräns mellan kvarter 1 och 2 fyller en miljöskapande och pedagogisk funktion.
- Torpväxter på gravplatser bör bevaras.
- Växter som hämtats från naturen och planterats på gravplatser bör bevaras, men hållas efter för att minska spridning.

Eskilsäters kyrkogård - Mycket värdefulla gravvårdar

Gravnummer: Sten 1 *

Tillkomstår: 1600-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten

Karaktäristik: Stående sten i form av ett kors. En cirkel med en blomma i dekorerar mitten av korset.

Inskription: "IHS/POS ISD/EOD".

Gravnummer: Sten 2*

Tillkomstår: 1600-tal?

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten

Karaktäristik: Stående sten med rundad överdel och "midja".
Inskriptioner på fram- och baksida.

Inskription framsida: Her ligger begrafven salig Lars Larson med twenne sina hustrur Ingeborg Erichsdott og Ingeborg Stensd. Gud förlene (them) Og os allom en salig upståndelse.

Inskription baksida: Psalm 116 De heligas död är dyrbar för herranom.

Gravnummer: Sten 3*

Tillkomstår: 1600–1700-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten

Karaktäristik: Liggande gravhäll i grupp med tre andra gravstenar av hög ålder.

Gravnummer: Sten 4*

Tillkomstår: 1686

Urvalskriterier: Hög ålder, material – kalksten

Karaktäristik: Stående sten i form av ett kors.

Inskription: IHS/MPS MS DB MD PMS/CMD MMD SMS
CMD/1686.

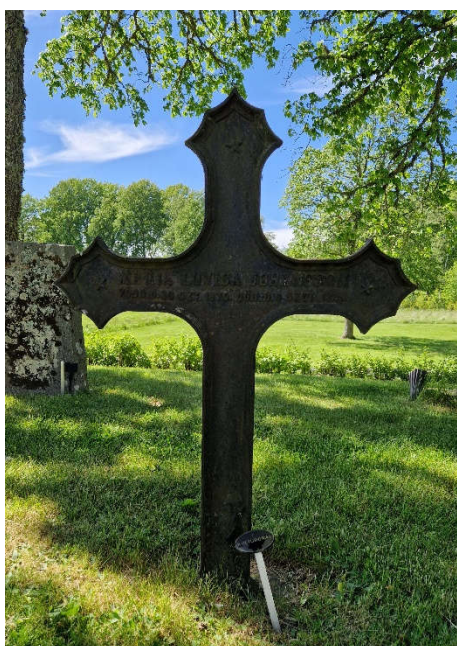
Gravnummer: 07 01 17-18

Tillkomstår: 1931

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Svart, stående sten som smalnar av uppåt.
Dekor av en stjärna och en stiliserad bladranka.

Inskription: Gustaf Olsson Godås *1856 †1932 Hustrun Maria
*1853 †1931.

Gravnummer: 07 01 60

Tillkomstår: 1894

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, hög ålder, tidstypiskt

Karaktäristik: Gjutjärnskors med dekor med stjärnor och en
flicka bärandes på ett kors.

Inskription: Maria Lovisa Johansson Född D. 30 okt. 1870. Död
D. 9 sept. 1894.

Gravnummer: 07 01 65*

Tillkomstår: 1934 resp. 1980

Urvalskriterier: Inskription – titlar och
ortsnamn, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Två likadant utformade liggande
stenar intill varandra. Överst ett försänkt kors.

Inskriptioner: Sjömannen Gösta Magnusson*
1901 † 1934 Bergstorp. Sjuksköterskan Olga
Magnusson* 26/7 1888 † 6/9 1980.

Gravnummer: 07 01 94–95

Tillkomstår: 1950-tal

Urvalskriterier: Inskription – titel och ortsnamn,
samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Bred och låg gravsten med en
bronsrelief av W. Falk föreställande en sörjande
kvinna med en oljelampa i händerna.

Inskription: Skepparen Karl Johansson 1905 – 1980
Makan Hilma 1901 – 1953 Gaperhult.

Gravnummer: 07 01 123–124*

Tillkomstår: 1958

Urvalskriterier: Tidstypisk form, ovanlig
dekor

Karaktäristik: Stående bred och låg sten
med dekor av en hand som håller ett timglas
med flankerande inskriptioner.

Inskription: Karl Johansson * 1901 † 1963
Hans maka Henny * 1900 † 1958 Åkersberg.

Gravnummer: 07 01 139*

Tillkomstår: 1890-tal

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, hög ålder, inskription – sentens

Karaktäristik: Gjutjärnskors.

Inskription: Här vilar Anders Gustaf Erikson Född den 14/10 1855 Död 1/3 1893 Djupt sörjd och saknad.

Gravnummer: 07 01 148*

Tillkomstår: 1940

Urvalskriterier: Tidstypisk, symbol – fackla

Karaktäristik: Liten, stående smal och hög gravsten. Dekor av en tänd fackla.

Inskription: Olaus Olsson * 1851 † 1918
Hustrun Sofia * 1854 † 1940.

Gravnummer: 07 01 156

Tillkomstår: 1890–1910-tal

Urvalskriterier: Ovanlig utformning

Karaktäristik: Gravsten i diabas med ovanlig pulpetform och schablondekor i form av en sköld.

Inskription: Johan Andersson *1841 †1891 Amanda Andersson *1855 †1914.

Gravnummer: 07 01 160-162*

Tillkomstår: 1900-talets mitt

Urvalskriterier: Inskription – titel, psalmcitat, samhällshistoriskt värde, symbol – fyr

Karaktäristik: Bred och låg gravsten med dekor föreställande Lurös fyr och fyrvaktarbostad.

Inskription: Fyrvaktaren Edvard Ottersten *1859 †1938 Hustrun Anna *1848 †1941 Dottern Elvira *1895 †1968 och Men på de vida vatten var finner jag dock väg. Jo du mig visar vägen ty själv du vägen är. Sv. Ps. 595:2-3.

Gravnummer: 07 01 177-178*

Tillkomstår: 1945

Urvalskriterier: Inskription – titel och Ortsnamn, samhällshistoriskt värde, grusgrav

Karaktäristik: Grusgrav med stenram som har hörnstenar och profilerad framkant. En stående, bred och låg sten med tempelform. Huggen dekor föreställande ett bevingat timglas.

Inskription: Sjökapten Anders Andersson * 1852 † 1945 Hustrun Gunilla / * 1864 † 1945 Geterud.

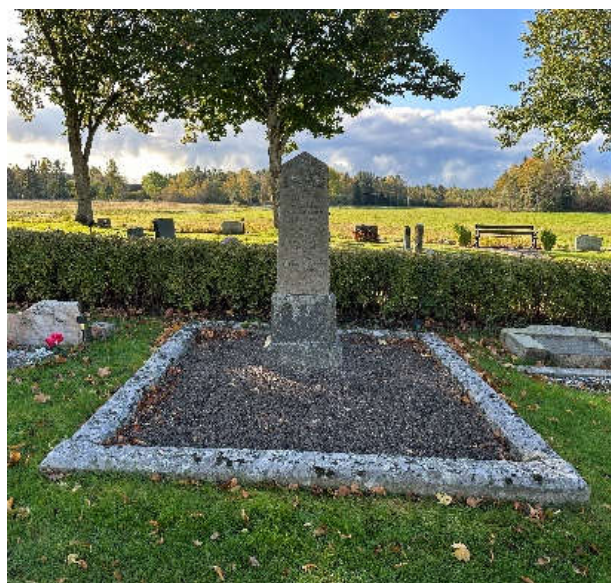
Gravnummer: 07 01 197

Tillkomstår: trol. 1911

Urvalskriterier: Tidstypisk, grusgrav, inskription – titel.

Karaktäristik: Högrast gravvård i granit. Bruten topp med dekor. Försänkt text. Grusgrav med granitram.

Inskription: Komminister Olof Wallquist *1811 †1880, H.h. Elisabeth född Hammar *1819 †1911, Dotter Ottilia Adolfina *1843 †1870

Gravnummer: 07 01 211*

Tillkomstår: mitten av 1800-talet, stenen senare

Urvalskriterier: Tidstypisk, hög ålder, material – gjutjärn, inskription – ortsnamn och psalmhänvisning

Karaktäristik: Grusgrav med högre sten i granit och gjutjärnsstak med dekor av nedåtvända facklor.

Inskription: Fruarna Sophie Geijer 1811–1847 Lolly Geijer 1818–1852 Döda på Rosenborg Ps.467 v. 6.

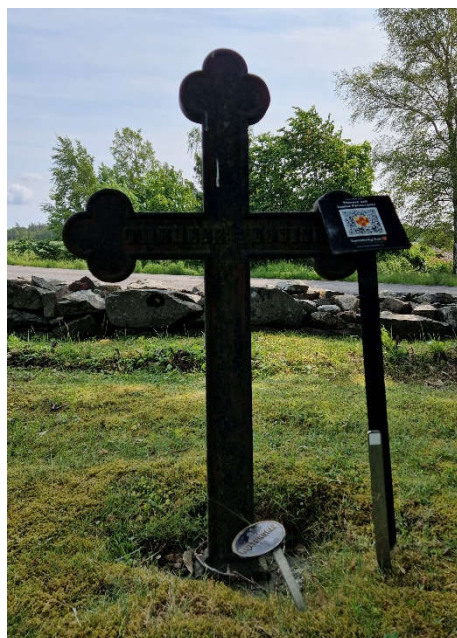
Gravnummer: 07 01 229* Tillkomstår: 1850-tal

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, hög ålder, tidstypiskt

Karaktäristik: Gjutjärnskors med inskription.

Inskription: Therese och Louise 1857.

Kapten Palmcrantz döttrar som dog i kikhosta med två veckors mellanrum.

Gravnummer: 07 01 239-240

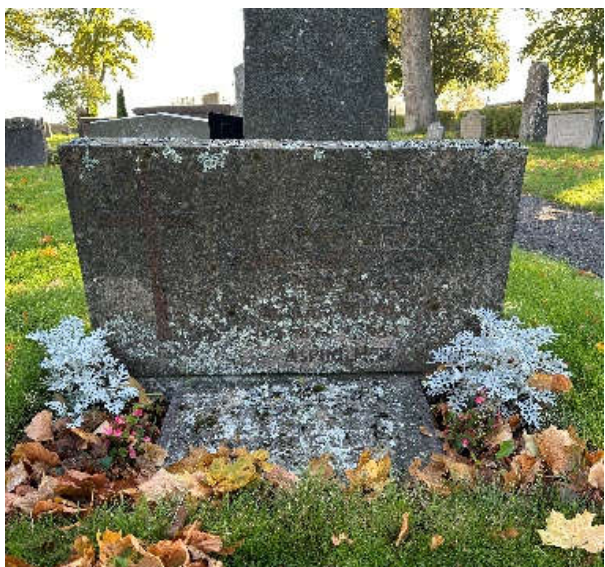
Tillkomstår: 1950-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel och ortsnamn.

Karaktäristik: Låg, bred gravvård i krysshämrad granit med förhöjd polerad text. På vänstra sidan är ett stort kors.

Inskription: Fyrvaktare Karl Wallstedt *1876 †1956, makan Hilma *1874 †1954, Aspholmen

Karl var fyrvaktare på Aspholmen 1918–1947 och efterträddes av sonen som också ligger begravd på kyrkogården, se 02 197-198.

Gravnummer: 07 01 258–260*

Tillkomstår: 1911

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel, berättande, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Stående högre gravvård i diabas med rundad topp och schablondekor i form av ett kors i en krans av liljerankor.

Inskription: Poststationsföreståndaren A. Linder *3/10 1846 †21/1 1911 Hustrun Augusta *4/2 1852 †17/5 1935 Rest af tacksamma församlingsbor.

Gravnummer: 07 01 275–277*

Tillkomstår: trol. 1930

Urvalskriterier: Inskription – titlar och ortsnamn, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Låg, bred gravvård i grå granit med försänkt text.

Inskription: Skepparen August Jansson *1866 †1930, hans maka lärarinnan Matilda *1865 †1929, sonen Ragnar *1901 †1928, Godås

Gravnummer: 07 01 290*

Tillkomstår: Tidigt 1800-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, ålderdomlig inskription

Karaktäristik: Kalksten med bruten topp. Överst en sol/stjärna.

Inskription: Här hvilar det förgängliga af enkefru Anna G. Strandberg född den 14 november 1770 Död den 14 mars 1822.

Gravnummer: 07 01 321-322*

Tillkomstår: 1917

Urvalskriterier: Hantverksmässigt tillverkad med fin dekor, inskription – titel och Ortsnamn

Karaktäristik: Stående, hög och smal gravsten med asymmetrisk, spetsig topp. Ett fint linjemönster finns längs stenens ytterkanter.

Inskription: Hemmansägare Karl Olsson *1853 †1934 Hustru Kristina Olsson *1854 †1917 Fr. Gunnerud.

Gravnummer: 07 01 342*

Tillkomstår: 1911/1925

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – titel och Ortsnamn

Karaktäristik: Högre gravvård i polerad granit med "avbruten" topp. Svart försänkt text.

Inskription: Hem-äg Anders Johansson, Rud, *1834 †1925, hans hustru Lisa *1845 †1911

Gravnummer: 07 01 347-348*

Tillkomstår: 1930-tal

Urvalskriterier: Inskription – titel, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Stående bred, låg sten med bruten topp och akroterier. I det triangelformade överpartiet en solnedgång.

Inskription: Skepparen 1854 Olaus Jonsson 1937. Hans maka 1857 Ottilia 1903.

Gravnummer: 07 01 355–356

Tillkomstår: 1952

Urvalskriterier: Tidstypisk, grusgrav, inskription – titel, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Grusgrav med låg, bred gravvård i diabas.

Inskription: Styrman L.D. Johanssons familjegrav

Gravnummer: 07 01 362

Tillkomstår: 1800–1970

Urvalskriterier: Hög ålder, material – smidesjärn, miljöskapande värde

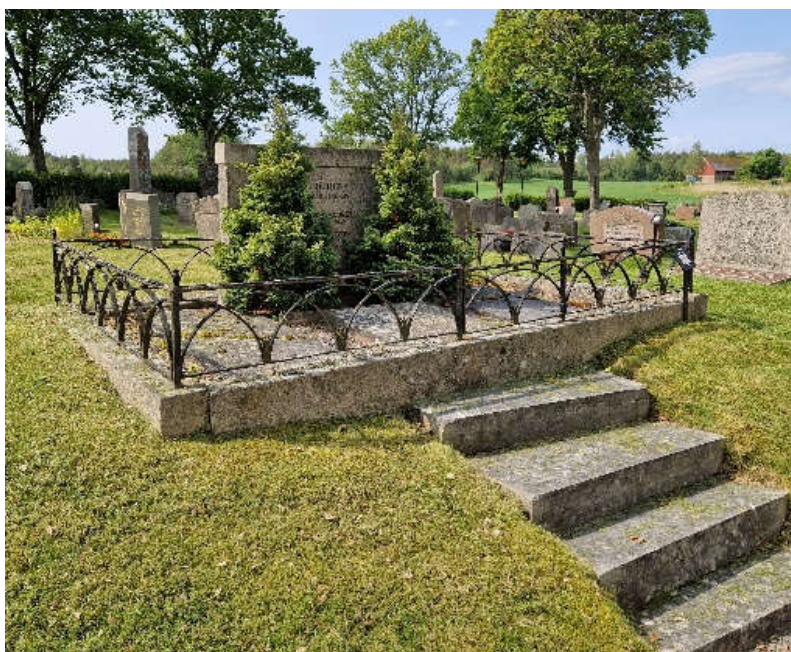
Karaktäristik: Grusgrav med staket, en stående sten och fyra liggande stenar, varav två är av hög ålder – tidigt 1800-tal, och övriga är tillkomna på 1900-tal.

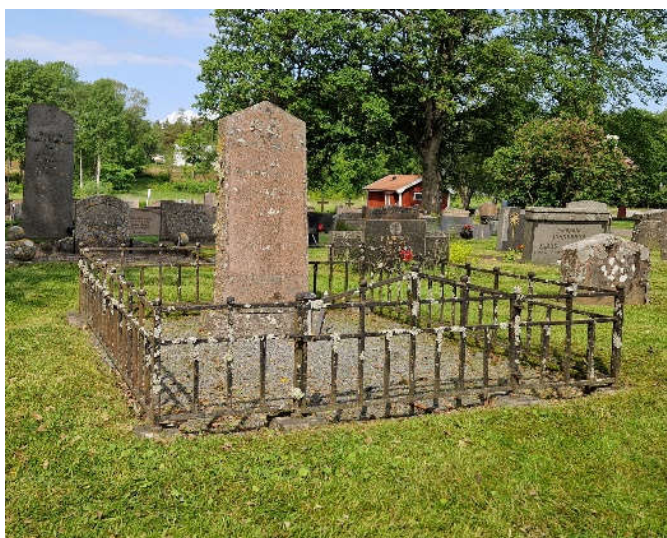
Inskription stående sten: Edgrens familjegrav. Daniel Edgren 1856–1939 Betty Edgren 1862–1943 Gaperhult.

Inskription liggande sten till vänster: Här hvilar Daniel Nilsson och hans xxx dotter Född 1744 Död 1828 Nils Jonsson F. 1698 Britta Olofsdotter F 1711 Jon Andersson F. 1658 Ingeborg Månsdotter 1670

Inskription liggande sten i mitten: Handlanden Carl Eliasson *1889 †1970 Hans maka Hanna född Edgren *1891 †1959 Gaperhult. Ovan denna sten ligger en mindre sten med inskriptionen "Kolumbarium"

Inskription liggande sten till höger: xxx Anders Edgren 1775–1845 Magdalena Karlsdotter 1780–1846 Karl Edgren 1820–1878 Kristina Andersdotter 1820–1878 A.G. Edgren 1820–1878

Gravnummer: 07 01 375*

Tillkomstår: tidigt 1900-tal

Urvalskriterier: Material – smidesjärn, tidstypisk, inskription – titel och Ortsnamn

Karaktäristik: Grusgrav med en högre gravvård i röd granit och ett lågt järnstaket.

Inskription: Hemmansägaren O.P. Jacobsson Flåvik Familjegrav.

Gravnummer: 07 01 384

Tillkomstår: 1890-1900-tal

Urvalskriterier: Inskription – titel, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Liten stående sten i svart granit med spetsig topp. Grövre sidor, slät och polerad framsida. Överst en stjärna.

Inskription: Lotsen Olaus Svensson. Helena Svensson Född Ottersten.

Gravnummer: 07 01 385-387*

Tillkomstår: trol. 1929

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – Ortsnamn, symbol – konsekrationsskors

Karaktäristik: Högre gravvård i råkilad granit med sned topp. Försänkt inskriptionsyta med försänkt text.

Inskription: J.H. Larsson Flåvik *1841 †1902, hans hustru Amalia *1846 †1929, Maria Persdotter *1819 †1906

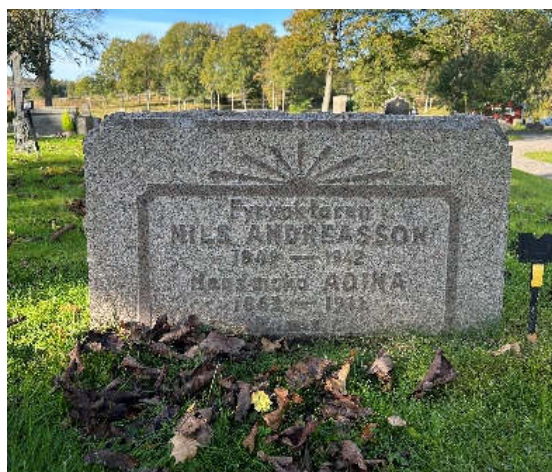
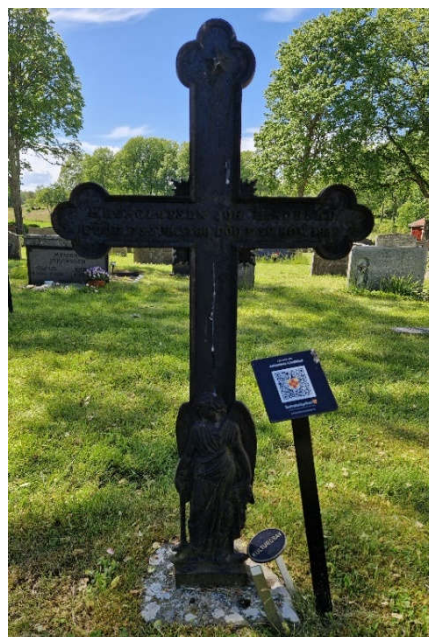
Gravnummer: 07 01 391*

Tillkomstår: 1850-tal

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, hög ålder, tidstypiskt, samhällshistoriskt värde, symbol – ängel med upp och nedvänd fackla

Karaktäristik: Gjutjärnskors med inskription.

Inskription: Kronolotsen Joh Lindblad Född d 5 jun. 1788 Död d 29 nov 1852.

Gravnummer: 07 01 409

Tillkomstår: 1940-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel och bibelhänvisning, symbol – uppstigande sol, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Låg, bred gravvård i röd granit med polerad förhöjd text och dekor.

Inskription: Fyrvaktaren Nils Andreasson 1849–1942, hans maka Adina 1863–1911, Rom:8:1 Nils var fyrvaktare på Lurö.

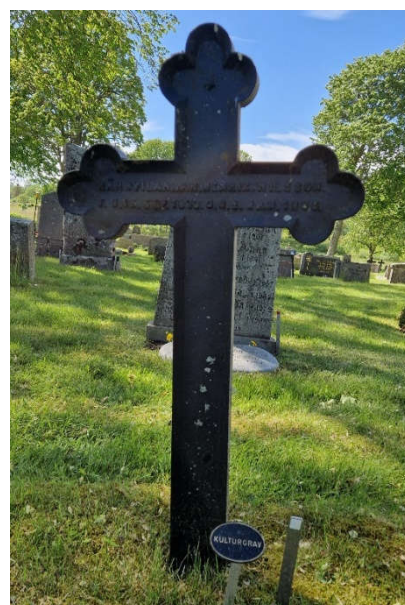
Gravnummer: 07 01 412*

Tillkomstår: 1890-tal

Urvalskriterier: Material – gjutjärn, hög ålder, tidstypiskt

Karaktäristik: Gjutjärnskors från 1890-tal.

Inskription: Här hvilar. Jan. Henrik. Nilsson F. D. 12. sep. 1873. D.D. 2 jan. 1893.

Gravnummer: 07 01 424

Tillkomstår: 1893

Urvalskriterier: Socialhistoriskt värde

Karaktäristik: Liten pulpetsten i labrador

Inskription: Oläslig (ligger över graven till Maria Catharina Andersdotter 1828–1893 och Anders Johansson 1819 – 1863)

Gravnummer: 07 01 425

Tillkomstår: 1924

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – titel och ortsnamn.

Karaktäristik: Högre gravvård i röd granit med polerad yta och råhuggna kanter. Försänkt text.

Inskription: H.v. kyrkovärden O.P. Andersson Flåvik *29/8 1850 †27/3 1924, Hustrun Maria *25/2 1850 †9/12 1902

Gravnummer: 07 01 446

Tillkomstår: 1927

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – titel och sentens.

Karaktäristik: Högre gravvård med krysshämrad yta och "avbruten" topp. Förhöjd polerad inskriptionsyta med försänkt text.

Inskription: Kyrkovärd A.G. Jansson Byn *1858 †1927, Hustrun Kristina *1851 †1943, Sov i ro

Gravnummer: 07 02 190–191

Tillkomstår: 1960–70-tal

Urvalskriterier: Inskription och dekor med lokalhistoriskt värde

Karaktäristik: Stående, bred och låg sten med rundade hörn. Polerad framsida. Till vänster bild på en fyr.

Inskription: Fyrmästaren Carl Ottersten * 1883 † 1978 hans maka Adina Ottersten * 1890 † 1965 Ekenäs.

Gravnummer: 07 02 197– 198

Tillkomstår: 1967/1974

Urvalskriterier: Inskription – titel, ortsnamn och psalmcitat, symbol

Karaktäristik: Låg, bred gravvård i röd krysshämrad granit med en fyr till vänster. Polerad förhöjd text.

Inskription: Fyrvaktare Karl-Axel Wallstedt *1911 †1964, makan Majken *1915 †1973, Aspholmen, Se målet härligt lyser i fjärran o Guds stad

Karl-Axel efterträdde 1947 sin far som fyrvaktare på Aspholmen, se 01 239–240.

Värdefulla gravvårdar Eskilsäter

07 01 01	07 01 376–377*
07 01 05– 11*(Askgravlund)	07 01 410
07 01 20*	07 01 417
07 01 24–25*	07 01 418*
07 01 27–28	07 01 435
07 01 31–32	07 01 444–445
07 01 41*	07 02 1
07 01 50–51	07 02 109–110
07 01 55–56*	07 02 118–119
07 01 64	07 02 120–121
07 01 90–91*	07 02 210–211
07 01 108	
07 01 133*	
07 01 175–176	
07 01 202*	
07 01 209–210*	
07 01 218*	
07 01 222–223*	
07 01 231*	
07 01 237	
07 01 246–247	
07 01 250–251*	
07 01 269–270	
07 01 305*	
07 01 326–327	
07 01 352*	
07 01 359–361	